

РАБОТЕН ЛИСТ 1

„ПРОТОКОЛЪТ“

Литература

10 клас

Група № _____ Имена на участниците: _____

Кои сте вие днес

Днес не сте читатели. Днес сте служебни лица, повикани да опишат случилото се на снега.

Протоколът е най-безчувственият жанр, който съществува. В него влиза само това, което може да се провери, и нищо друго. Няма красиво, няма тъжно, няма жалко.

Попълнете го докрай и чак тогава минете на последната задача. Тя е най-важната.

ПРОТОКОЛ

Дата и час: _____

Място: _____

Метеорологични условия: _____

1. Присъстващи лица (кой е бил там и в какво качество)

2. Извършено действие (какво точно е направено – само действието, с прости гуми)

3. Констатирани следи (какво е останало на местопроизшествието)

4. Причинени щети (изчислете ги както бихте изчислили щета от счупено стъкло)

5. Нарушен ли е закон? ДА / НЕ. Ако да – кой:

ЗАДАЧА ПОСЛЕДНА. Какво не се побра (3 минути)

- Прочетете отново попълнения протокол. Всичко в него е вярно.
- И въпреки това нещо от разказа остана отвън – нещо, което го има в текста, а в тази хартия няма къде да се впише.
- Кое е то? Две изречения.

- Ако сте отговорили честно на последния въпрос, вече знаете защо Радичков не е написал протокол, а разказ.

РАБОТЕН ЛИСТ 2

„ЗНАКЪТ“

Литература

10 клас

Група № _____ Имена на участниците: _____

За какво става дума?

На входа на всяка гора има табела. Всички ги знаем и никой не ги чете: „Пазете природата“, „Не палете огън“, „Не замърсявайте“.

Не ги четем, защото ни говорят като на нарушители, и то с гуми, които не значат нищо конкретно.

Радичков не пише табели. Но ако този разказ трябваше да се свие до един знак, който хората наистина да спрат и да прочетат – какъв щеше да бъде той?

ЗАДАЧА 1. Изречението (4 минути)

Напишете текста на табелата. Правилата са три и са строги:

- най-много дванайсет гуми;
- без гумите „пазете“, „забранено“, „моля“ и „природа“;
- човекът отсреща не е нарушител – говорите му като на равен.

Текст на табелата:

ЗАДАЧА 2. Знакът (2 минути)

- Нарисувайте до текста прост знак – такъв, който се разбира от петдесет метра и без гуми.
- Не рисувайте нито зачеркнат кръг, нито удивителна. Те са изхабени.

ЗАДАЧА 3. Проверката (2 минути)

- Представете си, че покрай вашата табела минава човек с пушка на рамо, който бърза.
 - Ще спре ли? ДА / НЕ
 - Ако не – какво трябва да промените, за да спре?
-
-

ЗАДАЧА 4. Едно изречение за себе си (1 минута)

- Кое е последното нещо, което сте направили вие – тази седмица – и което не бихте искали да ви влезе в такъв протокол?
 - Този ред не се чете на глас и не се събира.
-

ИНДИВИДУАЛНА ЗАДАЧА

Клас: 10. ____

Име: _____

Дата: _____

Всеки сам, четири минути.

Протоколът и табелата да стоят пред вас.

Въпрос 1. Защо разказът се казва „Нежната спирала“, а не например „Изстрелът“ или „Ловците“? Едно изречение – и то за заглавието, не за случката.

Въпрос 2. Радичков не казва никъде „не правете така“. Как тогава разбираме, че упрекът е там? Посочете две неща в текста, които го носят.

1. _____

2. _____

Въпрос 3. В този разказ никой не наказва никого. Нищо не се случва на ловците – прибират се и геният си върви.

Тогава кой плаща? Отговорете с две изречения.

И един рег, който няма верен отговор. Ще го прочета, но няма да го оценявам. Ако утре видите човек да чуни клон просто така – какво ще направите?

КЛЮЧ ЗА УЧИТЕЛЯ**ВРЪЗКАТА С УРОК 30**

- Предишният час стигна до вдигането на пушките и спря там. Работеше се със света на Радичков – трите пространства, магическият реализъм, хуморът. За домашно учениците прочетоха остатъка.
- Днешният час започва точно от изстрела. Ако сте водили и предишния, върнете се към последното му изречение: тогава ги помолихте да запомнят къде са спрели да се усмихват. Оттам тръгва всичко днес.
- Ако предишният час е воден от друг колега или е пропуснат, отделете първата минута да кажете какво е било готук: група мъже пътуват с шейна през зимно поле, разказът е смешен и странен, и в един момент спира да бъде смешен.

0. ПОДГОТОВКА ПРЕДИ ЧАСА

- Разпечатайте Приложение 1 и Приложение 2 – по един на група, и Приложение 3 – по един на ученик. Приложение 2 се дава на бял лист, за да има място за знака.
- Пригответе цветни моливи или маркери за втората дейност.
- Оставете свободно място на дъската за няколко гуми и един кръг. Ще ги напишете в първата минута и ще стоят до края.
- Прочетете точка 3 – там е обяснено защо протоколът се попълва сериозно и какво се обкръжава, ако групите го подкарат на шега.

1. ЗА ПРОВОКИРАНЕТО – слайд 1

- Часът започва с въпрос към прочетеното вкъщи, зададен меко и без проверка кой е чел: „Къде спряхте да се усмихвате?“
- Изслушайте три-четири отговора. Те няма да са еднакви и точно това е ценното – някой спира при вдигането на пушката, друг при падането на птицата, трети чак при спиралата.
- Записвайте отговорите на дъската с по една дума, един под друг. После оградете най-често посочения и оставете кръга там до края на часа.
- Не питайте „защо“ след всеки отговор – ще ви изяде минутите. Питайте само веднъж, накрая, и то целия клас.
- Ако някой не е чел, ще му проличи и без да го изобличавате. Не го правете.

2. ЗА ВЪВЕДЕНИЕТО – слайдове 2–7

- Слайд 2 – заглавният, 10 секунди.
- Слайд 3 – какво се случва след изстрела, 90 секунди. Разкажете го спокойно и без драматизъм. Птицата пада, кръвта се разстила по снега на кръгове и дъги. Толкова.
- Слайд 4 – спиралата, 60 секунди. Тук няма какво да се обяснява – оставете образа да стои и мълчете няколко секунди. Ако класът също замълчи, дейността после ще тръгне сама.
- Слайд 5 – жанрът, 90 секунди. Това е разказ, но работи като притча: конкретна случка, зад която стои общовалидно правило. Разликата с притчата е, че тук правилото никъде не е изречено.

- Слайд 6 – внушение, не поука, 90 секунди. Радичков не съди, не морализира и не завършва с извод. Остава ви картина и си отива.
- Слайд 7 – трите носителя на упрека, 60 секунди. Не ги обяснявайте докрай – групите ще ги открият сами.

Ако изоставате, съкратете слайд 5. Не пипайте слайд 4.

3. КЛЮЧ КЪМ ПЪРВАТА ДЕЙНОСТ – „Протоколът“ (слайдове 8 и 9)

- Групи от по четирима. Не местете чиновете.
- Разбивка на единайсетте минути: 1 минута инструкция, 6 минути протоколът, 3 минути последната задача, 1 минута изслушване.
- Настоявайте протоколът да се попълва сериозно. Ако групите го подкарат на шега, последната задача не работи – а тя е цялата дейност. Кажете го предварително: „Пишете го така, както би го написал човек, на когото това му е работата.“
- Очаквани попълвания: присъстващи – ловци, коняр, кон; действие – прострелване на птица; следи – кръв на снега, перо, стъпки, следа от шейна; щети – практически никакви, птицата не струва пари; закон – в повечето класове отговарят „не“, защото ловът е разрешен.
- Точно това „не“ е моментът на часа. Всичко е законно, всичко е обяснимо, никой не подлежи на наказание – и въпреки това нещо се е случило.
- Последната задача е сърцето. Очаквани отговори: не се побира красотата; не се побира това, че птицата е била жива преди минута; не се побира срамът; не се побира тишината, която настъпва след изстрела.
- Ако група напише „не се побират чувствата“, поискайте да са по-точни: чии чувства и към какво.
- При изслушването вземете само последната задача и само от две групи. Не обобщавайте след тях.

4. КЛЮЧ КЪМ ВТОРАТА ДЕЙНОСТ – „Знакът“ (слайдове 10 и 11)

- Разбивка на десетте минути: 1 минута инструкция, 4 минути текстът, 2 минути знакът, 2 минути проверката, 1 минута последният рег.
- Трите забранени думи – „пазете“, „забранено“, „моля“, „природа“ – не са прищявка. Без тях учениците са принудени да мислят, а с тях преписват това, което вече са виждали по стълбовете.
- Обиколете рано. Първите варианти винаги са лозунги. Върнете ги с въпрос, а не със забележка: „На кого говори това изречение? И би ли се спрял човек, който бърза?“
- Добри решения, които се появяват: изречение, което казва какво остава след теб; изречение, което говори за времето – колко е расло това, което ще счупиш за секунда; изречение, отправено към самия минаващ, а не към хората изобщо.
- Знакът да не е зачеркнат кръг. Ако група не се сеца за друго, подскажете посоката: нещо, което показва следа, а не забрана.
- Последният рег е личен и не се събира. Кажете го, преди да го пишат.

- Деликатно място: в клас, където има деца от ловджийски семейства, разговорът може да стане личен. Не позволявайте ловът като занятие да се превърне в обвинение. Разказът не е срещу лова – той е срещу лекотата, с която се посяга. Кажете го с тези думи, ако се наложи.

5. КЛЮЧ КЪМ ЗАДАЧАТА ЗА ПРОВЕРКА – слайд 12

- Въпрос 1. Очаква се да се забележи, че заглавието не назовава нито събитието, нито хората, а следата, която остава. И че думата „нежна“ стои до нещо, направено от кръв – което е най-неудобното съчетание в целия разказ.
- Въпрос 2. Приемат се: описанието на спиралата, което е по-дълго и по-грижливо от описанието на изстрела; мълчанието на хората след това; фактът, че красотата се появява едва след смъртта; сравнението на човешкото действие с нещо свършено; самото заглавие.
- Въпрос 3. Тук няма един верен отговор, но има погрешен: „никой“. Търсете отговори, които посочват птицата, полето, самите ловци – защото си тръгват различни – или онова, което вече го няма и няма да се върне.
- Последният ред се чете, но не се оценява. Не го коментирайте пред класа и не го цитирайте.

6. ЗА ЗАТВАРЯНЕТО – слайд 13

- Върнете класа при оградената дума на дъската – мястото, където са спрели да се усмихват.
- Задайте един въпрос и оставете тишина след него: „Сега вече знаете ли защо точно там?“
- Не искайте отговор на глас. Слайд 13 показва спиралата без нито една дума – оставете я на екрана, докато излизат.
- Домашна работа не се задава.

7. АКО ВРЕМЕТО НЕ СТИГА

- Съкратете полетата на протокола – „метеорологични условия“ и „причинени щети“ могат да се кажат устно.
- Съкратете рисуването на знака и оставете само текста на табелата.
- Не съкращавайте последната задача от Приложение 1 и последния ред от Приложение 2.
- Ако часът изостава, режете от слайдове 5 и 6.